

כנס מחקרי מרצים

הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מ. סגל

כנס פתיחת שנת הלימודים תשע"ד

כנס מחקרי מרצים

**יום חמישי, ו' בחשון תשע"ד,
10 באוקטובר 2013, בסמינר הקיבוצים**

בתכנית:

8:30-9:00 התכנסות - קפה ומאפה

10:30-9:00 מושב פתיחה - מליאה, באולם 70

ברכות:

פרופ' ציפי ליבמן, נשיאת המכללה

פרופ' אסתר יוגב, רקטור המכללה

ד"ר אירית לוי-פלדמן, ראש הרשות למחקר ולהערכה
ויו"ר הכנס

הרצאת אורח: **פרופ' דפנה יואל**, ביה"ס למדעי

הפסיכולוגיה וביה"ס סגול למדעי המוח, אוניברסיטת תל אביב:

האם יש מוח נשי ומוח גברי?

11:00-10:30 הפסקת קפה

12:30-11:00 מושבים מקבילים - סבב ראשון

13:00-12:30 הפסקה

14:30-13:00 מושבים מקבילים - סבב שני

14:30 ארוחת צהריים

* בהתכנסות ובהפסקת הקפה יתאפשר לבחור ספר ממאגר הספרים
פרי עטם של מרצי המכללה

פירוט המושבים המקבילים בכל אחד מן הסבבים:

סבב ראשון 11:00-12:30 (6 מושבים מקבילים)

1. “למידה תוך כדי גלישה”

יו“ר: ד”ר שרה שרירא, מושב הרצאות | חדר 85

ייתכן שנזכור את שנת 2013 בתור שנת ההתבגרות של הפדגוגיה הדיגיטלית. ייתכן שבשנה זו הפסיקה הפדגוגיה הדיגיטלית לדבר בשפה של סיסמאות והחלה לשאול שאלות ביקורתיות ביחס לתחום. מושב זה מביא לדיון חלק מן השאלות שבמוקד השיח בתחום הפדגוגיה הדיגיטלית, בין אם בהסתכלות על הדרכים בהן מכשירי מורים, סטודנטים ותלמידים מדברים על חדשנות פדגוגית בהתייחס לחדשנות טכנולוגית, ובין אם בבדיקת ההשפעה של מספר טכנולוגיות חדשניות ביותר - רשתות חברתיות (פייסבוק), טכנולוגיות ניידות (סמארטפונים) וטכנולוגיות סיוע - על למידה ועל עמדות הלומדים. ארבעת המחקרים שיוצגו במושב זה מעלים את השאלה: כיצד החדשנות הטכנולוגית מכריחה אותנו כמכשירי מורים להגדיר מחדש את יעדינו הפדגוגיים?

- **ד”ר דלית לוי וד”ר לאה ברץ:** שיח מכשירי מורים על מהותה של “חדשנות פדגוגית” בעידן הידע
- **ד”ר תמי זייפרט:** שימוש בסמארטפונים בהוראה מנקודת המבט של תלמידים, סטודנטים ומרצים
- **ד”ר טינה ולדמן, ד”ר בטי שרייבר וד”ר ריבי כרמל:** האפקט של שימוש בטכנולוגית קריאה באנגלית באקדמיה על שטף קריאה והבנת הנקרא של סטודנטים לקויי למידה
- **ד”ר ריקי רימור:** מחזה באנגלית מתארח בפייסבוק: בדיקת הישגים ועמדות של תלמידים לגבי לימוד מחזה באנגלית בסביבות הפייסבוק

2. "תיווך ודיאלוג בהוראה ובלמידה"

יו"ר: פרופ' דורית פטקין, מושב הרצאות **חדר 86**

בימים בהם מחפשים טובי החוקרים ואנשי חינוך בארץ ובעולם מה כדאי ומה רצוי לעשות לטיוב ההוראה והלמידה, נמצא שיש מחקרים שבוצעו על ידי אנשי סגל המכללה, שיכולים לסייע לטיוב זה ולהשליך על הכשרת מורים. במושב יוצגו ארבעה מחקרים שעניינם תיווך ודיאלוג בהוראה ולמידה לטובת שיפור ההוראה והלמידה. סוגי התיווך המוצגים במחקרים מגוונים וכוללים: תיווך בעזרת עמיתים, תיווך בעזרת הורים, תיווך בעזרת גורמי מקצוע - גננות ומורים.

- **גילת טרבלסי:** השפעת תוכנית לתיווך עמיתים (PMC-M) על תפקודים ניהוליים וביצוע מתמטי, על שיח מתמטי ועל אסטרטגיות ללמידה מתווכת, בקרב מתבגרים עם ליקויי למידה.
- **ד"ר ענת פורת:** פתרון קונפליקטים בין ילדים בגן הפועל בהשראת גישת רג'ו אמילה
- **ד"ר ורד שומרון:** עמידות פסיכולוגית והשתנות קוגניטיבית של ילדים עם ליקויי למידה כפונקציה לאסטרטגיות למידה מתווכת של אם-ילד
- **ד"ר רותי שטיינברג:** האם למידת מתמטיקה יכולה להיות יצירתית, מעניינת וחוויתית?

3. "מעבר לטראומה: סוגיות בייצוג חוויות של שבר אישי וקולקטיבי באמנות"

יו"ר: ד"ר רינה דודאי, מושב הרצאות | חדר 87

המושב יעסוק בשאלות של ייצוג חוויות קיצון אישיות המצטלבות במרחב הקולקטיבי, חוויות קיצון הסודקות את המציאות ותובעות מבט חדש עליה. שאלות הייצוג תבחנה בהקשרים שונים של מצבי שבר היסטוריים ובסוגי מדיה שונים באמנות: בקולנוע, בדרמה ובספרות.

- **ד"ר רחל קואסטל:** הקולנוע התייעודי במשבר הפוסט-מודרני ושובו של ה"ממשי"
- **ד"ר אימי גרנאי:** החיים המאוחרים של הדרמה הבריטית במאה ה-18, המקרה של הדרך לאבדון של תומאס הולקרופט (ההרצאה תהיה בשפה האנגלית)
- **ד"ר טלילה קוש-זוהר:** זיכרון משם וזיכרון מכאן. ייצוגים של הקונפליקט הישראלי-פלסטיני בסיפורת השואה של הדור השני
- **ד"ר מימי חסקין:** מאפייני הדחקתה של הנכבה הפלסטינית על פי שלוש יצירות: במו ידיו-פרקי אליק למשה שמיר; זוטות ליעקב אורלנד ועל דעת עצמו לנורית גרץ

4. "הערך האתי של החינוך האסתטי"

יו"ר: פרופ' שולה קשת, מושב הרצאות | חדר 88

ההנחה העיקרית של מושב זה היא שהחוויה האסתטית יש בכוחה לשחרר את היחיד לחשיבה ביקורתית ביחס לעצמו וביחס לחברה שבה הוא חי ופועל, והיא יכולה לשמש בידי מורי המורים כמרחב לעשייה תרבותית פורצת גבולות, שתשפיע על עבודתם החינוכית של פרחי ההוראה. האם יוכל רפרטואר מוזיקלי רב-תרבותי לקדם שינוי חברתי? מה זה "ליהוק עיוור"? האם ניתן ללהק שחקן שחור לתפקיד יאגו ושחקן לבן לתפקיד אותלו? וכיצד תשפיע הבחירה על השחקנים ועל הצופים? מהי "חוכמת הקבוצה"? האם רק קוראים "מקצוענים" יכולים ללמד שירה, או שיש

חשיבות גם ל"קריאה יחפה" של קוראים מן השורה? והעיקר: האם אנחנו כמורי-מורים וצרכני תרבות רואים עצמנו כמובילי שינוי חברתי באמצעות מקצועות ההוראה שאנחנו מלמדים?

- **ד"ר שי פרוגל:** הערך האתי של החינוך האסתטי
- **ד"ר לילך ניישטט-בורנשטיין:** חכמת הקבוצה: ידע אישי וקבוצתי בהורת שירה
- **ד"ר לאה מרזל, ציפי זלקוביץ:** שונות תרבותית כפי שהיא משתקפת ברפרטואר המוזיקלי בתוכנית ההוראה של מורי-מורים
- **ד"ר שרית קופמן-שמחון:** פדגוגיה ביקורתית בהוראת תיאטרון בישראל: סוגיית "הליהוק העיוור"

5. "שש יציאות באיילון - סוגיות בהכשרת מורים"

יו"ר - ד"ר אילנה רונן, מושב הרצאות דיסקוטק (מעל אולם 70)

פערים בהישגים לימודיים ובתחושת מסוגלות של תלמידים בעלי רקע סוציאקונומי שונה והערכת תלמידים את המורים, כמקרה בוחן לדיון בסוגיות מרכזיות בהכשרת מורים: המחסור במורים והשלכותיו על איכות ההוראה, מהו פרופיל המחנך המתכשר להוראה בתכניות ההכשרה השונות? ומיהו המורה הנושר?

במושב יוצגו ארבעה מחקרים כבסיס לדיון בסוגיות הקשורות בפרופיל המתכשר להוראה, באיכות ההוראה ובהישגי לומדים.

- **ד"ר קובי גוטרמן:** שש יציאות באיילון
- **ד"ר סמדר דוניצה-שמידט ופרופ' רות זוזובסקי:** ביקוש והיצע של מורים במערכת החינוך: נקודת המבט הבית ספרית
- **ד"ר יהודית וינברגר וד"ר סמדר דוניצה-שמידט:** תכניות ייחודיות להכשרת אקדמאים להוראה: מעקב אחר הסטודנטים במהלך ההכשרה ואחר הבוגרים בשדה החינוך
- **ד"ר רינת ארביב-אלישיב:** מיהו המורה הנושר? מאפיינים דמוגרפיים, תעסוקתיים ומוסדיים של הנשירה מהוראה

6. "בין האחד לאחר: השפעה והתמודדות הורים וילדים עם אתגרים של בריאות, משפחה ולמידה"

יו"ר גדעון מנדה, מושב הרצאות | חדר 190

מושב זה מציג ארבעה מחקרים שונים השופכים אור על ההשפעה ההדדית, וההתמודדות של הורים, ילדים, משפחה ובית הספר - האחד על האחר.

מנקודות מבט שונות, ובכל זאת, שזורות זו בזו, מציג מושב זה היבטים בהתמודדות הורים החווים מצבי סיכון וקושי של ילדיהם, ילדים המתמודדים עם שינויים וקושי אצל הוריהם, במשפחתם ובעצמם, ואת השפעת בית הספר על רווחתם של כל אלה גם יחד.

- **ד"ר אילת סימן-טוב ופרופ' שלמה קניאל:** מודל רב ממדי לניבוי הסתגלות הורים לילדים עם אוטיזם
- **ד"ר טל שמר אלקיים:** גירושי הורים והשפעתם על תפיסת המסוגלות של הילדים
- **ד"ר עדי שרעבי ופרופ' מלכה מרגלית:** גורמי הגנה וסיכון יחידניים ומערכתניים (משפחתיים) בקרב תלמידים עם וללא ליקויי למידה בעלי רמות שונות של הישגים לימודיים
- **ריקי טסלר:** גורמים ברמת בית הספר וברמת התלמיד המנבאים דפוסי התנהגויות סיכון לבריאות ותחושת רווחה (Well Being) בקרב בני נוער: ניתוח רב רמות

1. "ללמד שואה: לבטים, קשיים ודילמות"

יו"ר: ד"ר שרון גבע, מושב דיון | חדר 190

מזה כשנתיים פועלת במכון לחינוך מתקדם קבוצת מחקר העוסקת בהיבטים שונים של תודעת השואה בחברה בישראל, במטרה לקדם את השיח בנושא הוראת השואה בארץ ולתרום לפרקטיקה שלה במוסדות החינוך. זאת באמצעות דיון פורה במאמריהם/מאמריהן של החברים והחברות בה, המאירים, כל אחד וכמכלול, רעיונות, גישות והיבטים חדשים בנושא מתחומי דעת שונים ממדעי הרוח והחברה. המושב יתנהל במתכונת של פאנל, במסגרתו יוצגו סוגיות עיקריות המעסיקות את הקבוצה וישולב דיון בהשתתפות הקהל.

משתתפים: **ד"ר תמר קטקו, ד"ר לילך ניישטט-בורנשטיין, ד"ר חנוך בן-פזי, ד"ר אלה באואר**

2. "כולנו חכמים? כולנו נבונים? כולנו יודעים את התורה?"

יו"ר: ד"ר אירית לוי-פלדמן, מושב דיון | חדר 87

מוסד להכשרת מורים הוא מוסד חינוכי אשר מתבצעת בו הערכה במגוון דרכים, כשאחת הבולטות בהן היא הערכת הלומדים - פרחי ההוראה בקורסים השונים. מהם תוצריה של הערכת התלמידים במכללת סמינר הקיבוצים? האם הם משקפים נאמנה את הלמידה? מה חושבים הסטודנטים על סוגיית ההערכה במכללה? מה חושבים המרצים? מה יודעים המרצים על הערכה? האם בכלל עליהם לדעת? ועד כמה?

במושב יוצג מחקר רחב היקף על ציונים אשר נערך במכללה, ומיד אחר כך יתקיים דיון בסוגיית הציונים בפרט והערכת סטודנטים במכללה בכלל.

• **ד"ר רינת ארביב-אלישיב:** אינפלציה בציונים במכללה

מתדיינת: פרופ' ציפי ליבמן

3. "תכניות ייחודיות בהכשרת מורים - מחקרי הערכה"

יו"ר: ד"ר נגה חרמון, מושב הרצאות | חדר 86

במושב יוצגו ארבעה מחקרי הערכה אשר המשותף להם הוא הערכת תכניות ייחודיות בהכשרת מורים. האוכלוסייה הנחקרת במחקרים מגוונת וכוללת: סטודנטים שגרירים, סטודנטים לקויי למידה קשב וריכוז, סטודנטים אתיופים, מורים למתמטיקה. החוקרים עסקו בהערכת התוכנית מהיבט המעצב ו/או המסכם, ויצגו במושב את תובנותיהם המחקריות תוך אפשרות שאילת שאלות ודיון.

- **ד"ר ריבי כרמל:** מורים שגרירים
- **ד"ר גל הרפז וד"ר אופירה טיקוצ'ינסקי:** מהו"ת - מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה, הזדהות עם המוסד ומידת התמיכה הניתנת לסטודנטים בעלי לקויות למידה, קשב וריכוז והשפעתם על הרווחה הנפשית ותפיסת הצלחתם בלימודים
- **ד"ר רנה ברנר:** בנייתה ועיצובה של תכנית פלח
- **ד"ר מיכל לוי-קרן ופרופ' דורית פטקין:** הערכת תכנית "מורה יוזם ומטמיע תכניות חינוכיות"

4. "קריאה וכתובה כמנוף אורייני בהוראת שפה"

יו"ר: ד"ר חנה אבני-שיין, מושב הרצאות | חדר 85

במושב זה יוצגו ארבעה מחקרים הדנים בתהליכי קריאה וכתובה כמנוף אורייני מזוויות שונות: יחס מורים לאנגלית בנוגע לשימוש בעברית כשפת אם בתהליך הוראת האנגלית בבתי ספר יסודיים ותיכונים; תפיסותיהם האורייניות של תלמידי בית ספר יסודי עם וללא לקויות למידה; הקשר בין תהליכים שבבסיס ביצוע מטלות של סטודנטים לבין איכות התוצר הכתוב; וכן טיפוח כשירויות קריאה והבעה של סטודנטים במסגרות הלמידה השונות

כחלק מקידום מהלך חינוכי-אקדמי בפקולטה לחינוך במכללה.

- **ד"ר צפי טימור:** השימוש בעברית כשפת אם בהוראת אנגלית כשפה זרה
- **ד"ר חנה אבני-שיין:** קריאה וכתיבה כמנוף אורייני: תפיסותיהם האורייניות של ילדים עם וללא לקויות למידה
- **ד"ר רחל שגב-מילר:** סטודנטים לתואר שני להוראת האנגלית כותבים מתוך מקורות: המקרה של סקירת הספרות
- **ד"ר יהודית וינברג:** קידום מהלך חינוכי-אקדמי בפקולטה לחינוך: טיפוח כשירויות הבעה של הסטודנטים

ועדת ההיגוי של הכנס: **ד"ר אירית לוי-פלדמן (יו"ר),**
ד"ר סמדר דוניצה-שמידט, ד"ר יהודית וינברג, פרופ' רות זוזובסקי,
ד"ר אמנון יובל, פרופ' אסתר יוגב, ד"ר נירית רייזל-אסף.
מרכזת: שירה ניב.

צוותי המושבים: **ד"ר חנה אבני-שיין, ד"ר שרון גבע, ד"ר רינה דודאי,**
ד"ר נגה חרמון, גדעון מנדה, פרופ' דורית פטקין, פרופ' שולה קשת,
ד"ר אילנה רונן, ד"ר שרה שרירא.

שותפות לארגון הכנס: **ד"ר אסתר לבנון-מורדוך** (מנהלת הכנסים והטקסים במכללה). חברות הרשות למחקר ולהערכה: **ד"ר רינת ארביב-אלישיב,**
אניה גליקמן, ד"ר מיכל לוי-קון, קטיה רוזנברג, ד"ר ענת שביט-מילר,
ד"ר טל שמר אלקיים.

